

Glesbygd i kvällsljus.

Kvällen led mot sitt slut, men ljuset och grönskan ledde ändå färden mot Bjurträsk. Liden kunde vara vacker i kvällningen. Det blev ett besök med många känslor.

Kvarnstenens budskap gav besked om, när strävan till en by började. 1791 kom första nybyggarna till platsen, som skulle komma att heta Bjurträsk. Bjur var det gamla namnet på bäver, och träsk betyder än i dag sjö. Bjurträsk saknar idag fast befolkning, men jag minns människor sedan tidigare. Sigfrid, som brukade komma till oss och slakta julgrisen. Hans dotter Karin var min elev i skolan i Vinliden 1965. Karl-Olof Finnberg blev känd spelman på gitarr, och så ägghandlaren. Honom kände många. Vid 1890-års folkbokföring fanns 52 invånare. Affär har också funnits i byn. "Jon Jans'n".

Jag var med om ett besök i kapellet, då Thomas Andersson spelade Fritz Nys-tets, **Minnenas vals**. Vi var på en rundtur i Stöttingfjället efter ett projektarbete. Thomas fiol gav oss en känsla så djup att det knöt sig i strupen på oss, och tårar trycktes fram i ögonvrån.

Jag började gå längs byvägen. Den frodiga grönskan vällde emot mig i motljuset. Det doftade av hägg runt hela byn, där de stod blommande mot de gamla husväggarna. Vägen var hyvlad men

grusningen saknades. Det fanns gott om sten på vägen. Husen var stora och vittnade om de dagar, när alla var bebodda. Så stora hus hade inga fattiga. De som bodde där måste ha klarat sig bra. Södersluttning, lidläge, frodigt, bra mikroklimat. Fjälltoltan, midsommarsblomster och älgört trängdes om plats

vid väggkanten och in i björkskogen, som om det vore en fjällsluttning. Ja, det är ju Stöttingfjället.

Rödvingetrasten sjöng. Rönnarna stod och växte sig timmergrova. En jätteasp bevakade utsikten och vägskälet, men gran-skogen trängde sig på sedan mer än 50 år.

Mörk och dyster störde den utsikten.

Stora hus, ja och amerikainspirerade. Det var Oskar Skarin, som varit "over there" och sett hur de byggde. Oskar drev också handelsbod på 1930-1940-talet och där fanns också telefonväxeln. Bland häggarna stod två stora byggnader med mansardtak. Mangårdsbyggnad och ladugård. Impone-

Stora hus, timrade uthus och mangårdsbyggnader.
Rabarbern bredde ut sitt bladverk.
Lövslogen trängde sig inåt den odlade marken.
I bygden finns spår av både glädje och tragik.

Snickarglädje i förfall. Lien låg kvar efter sista slättern.

rande. Jag följde min far en gång till Bjurträsk och träffade ägaren och de pratade amerikaminnen. Då hade jag inte ens en lådkamera.

Men folket då, vart tog de vägen? Detta frodiga lidläge - kunde det inte föda sina bebyggare?

Den svenska politiken ville inte ha några byar i utkanten, innanför kustremsan, men skogen ville de komma åt så billigt som möjligt genom mekanisering och rovdrift. Kalhyggen! Arbetsfolk i skogen var för dyrbart. Priset på råvaran, skogen har mer än halverats sedan 1950-talet.

Evolutionens spelregler säger att om levnadsomständigheterna blir för tuffa, måste man flytta på sig, till vad som går att uthärda, annars dör man. Så försvinner byar, när ingen bryr sig. Marknaden saknar empati! Ingen eller usel politisk motvilja, välvilja. Inget motstånd från befolkningen. Kvar blir hus i förfall, och hus som ibland underhålls hjälpligt. Det klipps gräs runt en del hus, och det kommer husägare och jagar älg om hösten.

Hur länge dröjer det, innan alla byar runt Stöttingfjället når samma skick, som Bjurträsk? Inga bebodda hus, ett ökande förfall, ingen omsorg om fädrens odlarmöda, och tillgångarna försvinner in i den urbana karusellen. Bygden blir avkoloniserad. Bilderna kan tala sitt tydliga språk.

Dit är vi på väg, om vi inte reagerar, inser situationen, skapar motstånd, om ingen förändring sker!

I sommarnatten gick en älg och betade på ett kalhygge.
Harald Holmberg

